

53. Kütüphane Haftası

53th Library Week

Tanju Özbay*

Öz

53. Kütüphane Haftası nedeniyle Türkiye’de kitap ve kütüphanelere ilişkin kısa bir değerlendirme yapılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: 53. Kütüphane Haftası; kütüphane haftası; Türkiye.

Abstract

A brief evaluation is being done regarding books and libraries in Turkey due to 53th Library Week.

Keywords: 53th Library Week; library week; Turkey.

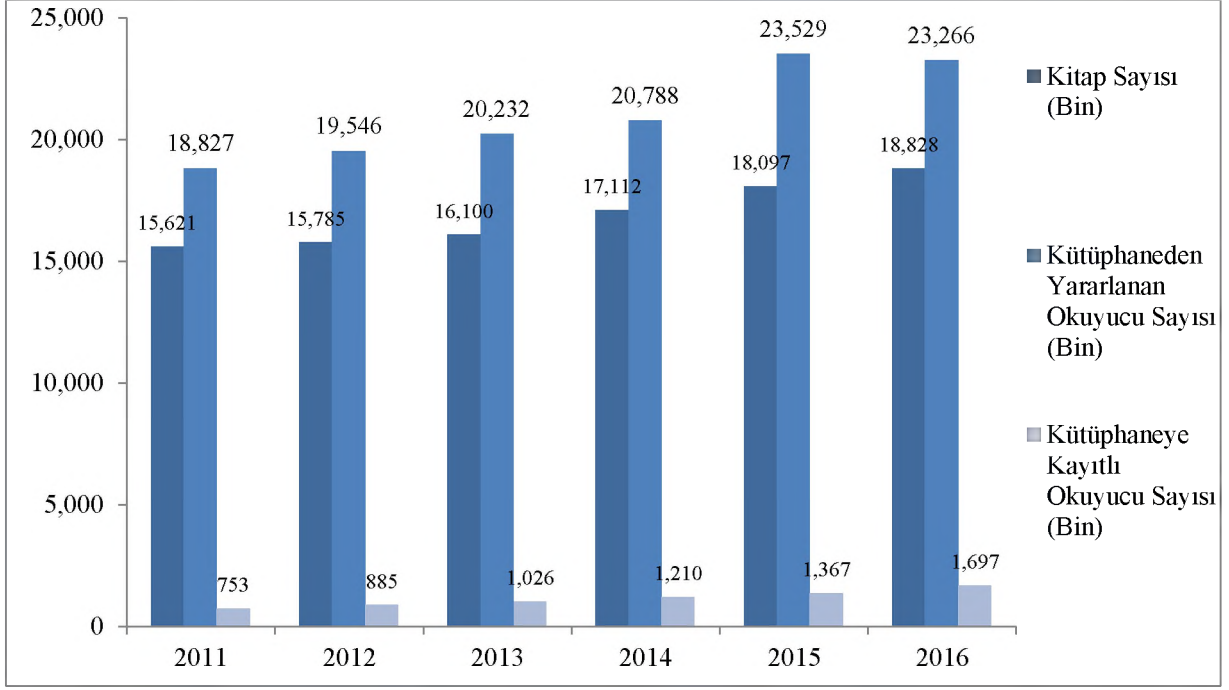
1964 yılından bu yana her yıl Mart ayının son haftasında kutlanmakta olan “Kütüphane Haftası” bu yıl da 27 Mart 2017 Pazartesi ile 2 Nisan 2017 Pazar tarihleri arasında çeşitli etkinliklerle kutlanacaktır.

Elektronik ve basılı ortamdaki her türlü bilgi ve belgenin amaca yönelik toplandığı, sınıflandırıldığı, okuyucuya uygun ortam ve şekillerde sunulduğu, geleneksel bilgi kaynağı olan kitap dâhil olmak üzere koleksiyonda yer alan her türdeki belge ve bilginin yönetildiği “Kütüphane”, Farsça “hâne” ve Arapça “kütüb” kelimelerinden meydana gelen “hâne-i kütüb”, “kitaplar evi” anlamına gelmektedir. Halka açık ve sistemli olarak yönetilen ilk kütüphane de Asur Devleti Hükümdarı Asurbanipal tarafından M.Ö. 625 yılında kurulan Ninova Kütüphanesi’dir. Romalılar tarafından yakılan Mısır’daki meşhur İskenderiye Kütüphanesi ise devrin en büyük ve en önemli kütüphanesiydi.

Dünyanın en eski kurumlarından olan kütüphaneler açısından ülkemizdeki mevcut duruma bakılacak olursa; Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 4 Ağustos 2016 Haber Bülteni, Kütüphane İstatistikleri 2015 verilerine göre; 2015 yılında ülkemizde 1.130 halk kütüphanesi, 555 üniversite kütüphanesi, 27.836 örgün ve yaygın eğitim kurum kütüphanesi ve Milli Kütüphane ile toplam 29.522 kütüphane bulunmaktadır.

2016 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı 1.137 adet Halk Kütüphanesi bulunmaktadır. Bu kütüphanelerde 18.828.188 adet kitap bulunmakta olup, 23.266.599 okuyucu da halk kütüphanelerinden faydalanmıştır. Ayrıca, 9.012.110 bilgi kaynağı da ödünç verilmiştir.

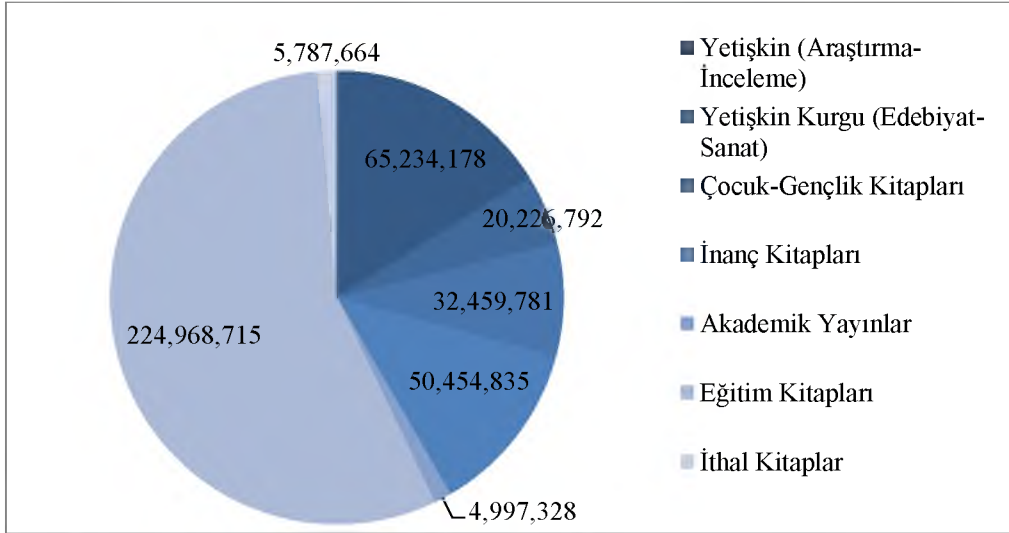
* Yönetmen. İstanbul Ticaret Odası İleri Araştırmalar Koordinatörlüğü Araştırma Birimi, e-posta: tanju.ozbay@ito.org.tr
Administrator. Istanbul Chamber of Commerce Advanced Research Department Research Unit

Şekil 1. Halk kütüphanelerindeki kitap, yararlanan okuyucu ve kayıtlı okuyucu sayısı (2011 - 2016)

Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu'nun (YAYFED) açıkladığı verilere göre; 2016 yılında toplam 404.129.293 kitap, 2015 yılında ise toplam 384.054.363 kitap yayımlanmış olup, bu da 2016 yılında basılan yayın sayısında % 5,2'lik bir büyümenin olduğunu göstermektedir.

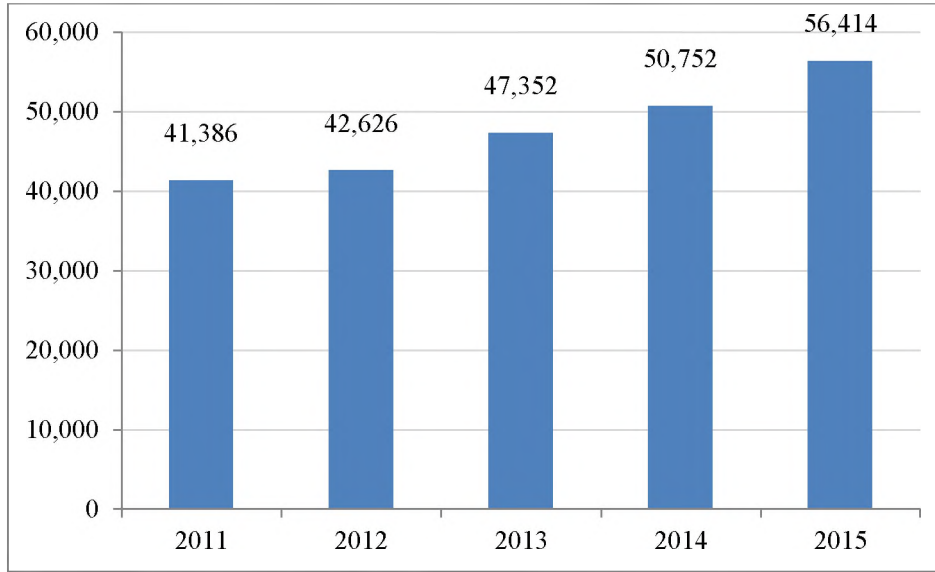
2016 yılında yayınlanan kitapların %16'sını yetişkin araştırma ve inceleme kitapları, %5'ini yetişkin edebiyat ve sanat kitapları, %8'ini çocuk ve gençlik kitapları, %13'ünü inanç kitapları, %1'ini akademik yayınlar, %1'ini ithal kitaplar ve %56'sını ise eğitim kitapları oluşturmaktadır.

Şekil 2. Türlerine göre yayın sayısı (2016)

TÜİK 19 Nisan 2016 Haber Bülteni, Uluslararası Standart Kitap Numarası (ISBN) İstatistikleri 2015 verilerine göre; 2015 yılında ülkemizde 49.148 kitap, 539 elektronik kitap (DVD, VCD, CD), 6.389 web tabanlı elektronik kitap, 103 konuşan kitap (kaset, CD, DVD) ve 235 diğer olmak üzere toplam 56.414 materyal için ISBN alınmıştır. 2014 yılına göre toplamda %11,2

oranında bir artış sağlanmış ve yayın türüne göre en yüksek artış ise %21,8 ile elektronik kitaplarda (web tabanlı) gerçekleşmiştir. Ayrıca, 2015 yılında yapılan yayınların %92,3'ü özel sektör, %5,4'ü kamu ve eğitim kurumları ve %2,3'ü ise sivil toplum kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3. Yıllara göre alınan ISBN sayıları

TÜİK 2015 yılı Zaman Kullanım İstatistik Raporu 2014 – 2015 verilerine göre; son bir ay içerisinde yapılan faaliyetlerde; kadınların %38,2'sinin kitap okuduğu, %30,1'inin gazete ve dergi okuduğu ve %3,3'ünün kütüphaneye gittiği, erkeklerde ise bu oranlardan daha farklı olarak, %30,2'sinin kitap okuduğu, %48,8'inin gazete ve dergi okuduğu ve %2,8'inin kütüphaneye gittiği görülmektedir. 15-24 yaş grubuna bakıldığında ise bu oranlar; %47,3'ünün kitap okuduğu, %38'inin gazete ve dergi okuduğu ve %8,5'inin kütüphaneye gittiği görülmektedir.

Ülkemizde; kütüphane, kütüphane koleksiyonu, kütüphane kullanımı ve kayıtlı okuyucu istatistikleri ile basılan yayın sayıları sürekli artmaktadır. Bununla beraber yeni neslin daha fazla kitap okuduğu ve daha fazla kütüphaneye gittiği de istatistiklerde görülmektedir. Ayrıca, ülkemizin yurtiçi ve yurtdışı kitap fuarlarına verdiği önem ve tüm paydaşları ile katılımı, 3-5 Mart 2017 tarihleri arasında gerçekleşen 3. Milli Kültür Şurası (<http://kultursurasi.kulturturizm.gov.tr/>) eğitim ve kültür politikalarındaki okumayı destekleyen ve okuma alışkanlığını sağlamaya yönelik çalışmalar, ülkemizin geleceği açısından umut vericidir.

Kütüphane ve kütüphanecilerin sorunlarının tartışılacağı, çözüm önerilerinin gündeme getirileceği, bilimsel gelişmelerin ve istatistiki araştırmaların paylaşılacağı, kamuoyunun dikkatinin çekileceği, tüm paydaşların görüş ve önerilerinin dile getirileceği, okuma alışkanlıklarının artırılması için yapılması gerekenlerin vurgulanacağı, kütüphanecilerin, kütüphane kullanıcılarının, akademisyenlerin, öğrencilerin, ilgili kurum ve kuruluşlar ile STK yetkililerinin ve de kütüphane, kitap, araştırma ve okuma sevdalıların buluşacağı 53. Kütüphane Haftası, Ankara ve İstanbul başta olmak üzere ve Türkiye'nin her köşesinde birçok seminer, panel, konferans, toplantı, söyleşi, sergi, imza günleri, okuma etkinlikleri vb. faaliyetlerle kutlanacaktır.

Ülkemizde; gerek okuyucuya günümüz teknolojileriyle ve büyüklüğüyle hizmet sunan gerekse küçük ve sessiz ortamlarıyla okuyucuyu kendine bağlayan: koleksiyonuyla, mimarisiyle, tarihiyle, tasarımıyla, hizmetiyle, yönetimiyle birbirinden harika ve vazgeçilmez,

yüzlerce kütüphanemiz mevcuttur. Kütüphane Haftası vesilesiyle; meslektaşlarımızın ve kütüphaneyi, kitabı, araştırmayı ve okumayı seven herkesin yapılacak etkinliklerde yerlerini almaları, birkaç kütüphaneyi ziyaret etmeleri ve ödünç kitap alarak okumaları, kuşkusuz haftaya katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

Kütüphane istatistikleri 2015. (2016). *TÜİK/ Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni*. 4 Ağustos 2016. (Sayı: 21545). Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21545>

Uluslararası Standart Kitap Numarası (ISBN) istatistikleri 2015. (2016). *TÜİK/ Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni*. 19 Nisan 2016. (Sayı: 21541). Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21541>

YAYFED 2016 yılı bandrol verilerini açıkladı. YAYFED Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu. Erişim adresi: <https://www.yayfed.org/website/content/260>

Zaman kullanımı araştırması 2014–2015. (2016). *TÜİK/ Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni*. 4 Aralık 2015. (Sayı: 18627). Erişim adresi: http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1009#